

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Oznámeniu Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Online platformy a jednotný digitálny trh – Príležitosti a výzvy pre Európu

[COM(2016) 288 final]

(2017/C 075/20)

Spravodajca: **Thomas McDONOGH**

Žiadosť	Európska komisia, 25.5.2016
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť
Prijaté v sekcii	15.11.2016
Dátum schválenia v pléne	14.12.2016
Plenárne zasadnutie č.	521
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržali sa)	175/0/3

1. Závbery a odporúčania

1.1. Výbor víta akčný plán, ktorý predložila Komisia a ktorého súčasťou je preskúmanie smernice o telekomunikáciách a smernice o súkromí a elektronických komunikáciách, pokiaľ ide o postavenie online komunikačných služieb „over-the-top“ (OTT), zmapovanie dobrovoľných opatrení platforiem, na základe ktorých by mohli byť vypracované usmernenia, zisťovanie faktov o praktikách medzi podnikmi (B2B), financovanie projektov v oblasti otvorených údajov, ako aj stratégia na uľahčenie vzniku konkurencieschopných platforiem so sídlom v EÚ a ich podporu.

1.2. EHSV zdôrazňuje, že mnohé online platformy sú významným prvkom hospodárstva spoločného využívania zdrojov, a opätovne potvrdzuje svoje závery týkajúce sa tohto hospodárstva, najmä pokiaľ ide o ochranu spotrebiteľov, pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb.

1.3. EHSV však znepokojuje skutočnosť, že rýchlosť vývoja situácie na digitálnych trhoch sa nedá porovnať s tempom vypracovávaní právnych predpisov a stratégií EÚ, nehovoriac o ich uplatňovaní na úrovni členských štátov. Výbor by zaujímalo, ako by sa dala zlepšiť koordinácia medzi jednotlivými stranami v Komisii a členských štátoch a aké druhy mechanizmov by boli užitočné.

1.4. Výbor zdôrazňuje, že je potrebné riešiť riziko fragmentácie a potrebu súdržného prístupu EÚ. V opačnom prípade môžu rozdielne štátne pravidlá vyvolať neistotu, sťažiť začínajúcim podnikom ich expanziu a potenciálne obmedziť dostupnosť digitálnych služieb. Je to o to naliehavšie vzhľadom na skutočnosť, že niektoré členské štáty už zavádzajú konkrétne opatrenia na boj s nekalými obchodnými praktikami alebo ich zavedenie zvažujú, čo by mohlo viesť k roztriešteniu jednotného digitálneho trhu.

1.5. Oznámenie neobsahuje konkrétne návrhy a uvádza sa v ňom len málo jasných riešení. Hoci sú niektoré riešenia načrtnuté, odpovede na skutočne zásadné otázky týkajúce sa toho, či platformy na niektorých trhoch neškodia svojim dodávateľom, sa v oznámení neuvádzajú.

1.6. Rozšírenie online platforiem prinieslo obrovské výhody dodávateľom aj spotrebiteľom, ako aj hospodárstvu a celkovo z hľadiska životného štýlu. Avšak problémy sú a budú aj v budúcnosti, a preto EHSV odporúča presnejšie vymedziť najväčšie škody spôsobené podnikom a spotrebiteľom a následne účinne a presne zistiť, do akej miery sa tieto obavy týkajú všetkých online platforiem, do akej miery sú typické iba pre niektoré odvetvia alebo sa týkajú len jednotlivých podnikov. EHSV takisto požaduje medzisektorovú spoluprácu a monitorovanie vývoja online platforiem, aby sa mohli riešiť problémy, ktoré sa vyskytnú priebežne.

1.7. Výbor víta skutočnosť, že Komisia má v úmysle preskúmať opatrenia na uľahčenie prechodu na iné platformy a prenosnosti údajov medzi rôznymi online platformami a službami cloud computingu pre podniky aj súkromných používateľov.

1.8. EHSV požaduje kampane na zvýšenie informovanosti a digitálnej gramotnosti pre občanov všetkých vekových kategórií, z ktorých sú najzraniteľnejší najmladší a najstarší ľudia. EHSV by privítal, keby sa zavedenie systematického vzdelávania v tejto oblasti stalo v Európe normou.

1.9. Výbor vyzýva Komisiu, aby preskúmala, či by nebolo potrebné, aby platformy zobrazovali ľahko použiteľné súhrny, aby bolo jasné, kedy dochádza k personalizovanému stanovovaniu cien a na základe čoho sa uvádza poradie výsledkov, a aby umožňovali bezpodmienečné a administratívne nenáročné uplatňovanie práva na zabudnutie.

1.10. EHSV víta zmienku Komisie o tom, že spolu s online platformami pripravuje kódex správania vypracovaný v záujme boja proti nenávisťným prejavom na internete a obsahu škodlivému pre maloletých. Výbor si však myslí, že je takisto potrebné zaviesť určité druhy sankcií pre tých, ktorí odstraňovanie takéhoto obsahu zanedbávajú, aj keď o ňom vedia.

1.11. Výbor je sklamaný, že Komisia opäť prehliadla sociálny rozmer online platforiem. EHSV zdôrazňuje, že je potrebné presnejšie vymedziť sociálnu zodpovednosť platforiem voči svojim zamestnancom, ktorí sú buď v riadnom pracovnom pomere, alebo pracujú v rámci nových foriem zamestnávania. Týmto novým formám zamestnávania je potrebné venovať osobitnú pozornosť, pričom všetkým pracovníkom platforiem by sa mali zabezpečiť spravodlivé pracovné podmienky, náležitá sociálna ochrana, bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci, odborná príprava, právo na kolektívne vyjednávanie a právo na združovanie⁽¹⁾ a mali by sa uznať výzvy, ktoré v hospodárstve spoločného využívania zdrojov prinášajú online platformy.

1.12. Na rozdiel od hodnotenia Komisie, že súčasný právny rámec je z väčšej časti dostatočný, výbor požaduje vypracovať rámec EÚ o hromadnej práci, ktorého cieľom by bolo predchádzať porušovaniu alebo obchádzaniu minimálnych mzdových taríf, ako aj nariadení o pracovnom čase a sociálnom zabezpečení.

1.13. EHSV vyzýva Komisiu, aby preskúmala daňové aspekty činnosti online platforiem a takisto bojovala proti praktikám, ktoré sú v rozpore s rovnakými podmienkami.

2. Obsah oznámenia Komisie

2.1. Prostredníctvom nedávno zverejneného oznámenia, pracovného dokumentu svojich útvarov a celkovo svojej stratégie pre jednotný digitálny trh sa Komisia usiluje podporiť inovácie zo strany online platforiem a účinnú hospodársku súťaž medzi nimi a zároveň chrániť práva a súkromie spotrebiteľov.

2.2. V oznámení sú načrtnuté kľúčové problémy určené v jej posúdení online platforiem a stanovuje sa v ňom prístup Komisie k online platformám v budúcnosti.

2.3. V oznámení nie je navrhnutý zastrešujúci súbor nových nariadení EÚ o platformách.

2.4. Na rozdiel od preventívnych opatrení, ktoré môžu brániť inováciám, Komisia navrhuje zaviesť len regulačné opatrenia na riešenie jasne stanovených problémov týkajúcich sa konkrétnej kategórie alebo činnosti online platforiem.

2.5. Komisia uznáva, že online platformy majú rôznu formu a veľkosť, pričom sa sústavne vyvíjajú, takže neexistuje zhoda v otázke jednotnej definície online platforiem.

2.6. Podľa názoru Komisie by univerzálny prístup k regulácii platforiem nebol vhodným spôsobom, ako riešiť rozličné výzvy, ktoré predstavujú rôzne druhy online platforiem.

2.7. Komisia uznáva, že súčasný právny rámec je na reguláciu platforiem z väčšej časti postačujúci, hoci tento právny rámec nespadá jednoznačne do právomoci jediného regulačného orgánu.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 71, 24.2.2016, s. 65.

2.8. V oznámení je uvedený plán a zásady ďalšej činnosti:

- **rovnaké podmienky pre porovnateľné digitálne služby,**
- **zodpovedné správanie online platforiem chrániace základné hodnoty,**
- **transparentnosť a spravodlivosť s cieľom zachovať dôveru používateľov a zaručiť inovácie,**
- **otvorené a nediskriminačné trhy v hospodárstve založenom na údajoch.**

2.9. Komisia sa bude snažiť o vyrovnanie regulačných podmienok v odvetví **telekomunikácií** prostredníctvom prípadnej deregulácie a špecifických pravidiel pre poskytovateľov komunikačných služieb „over-the-top“.

2.10. Komisia zväzi rozšírenie **smernice o súkromí a elektronických komunikáciách** na online komunikačné služby.

2.11. V rámci novej **smernice o audiovizuálnych mediálnych službách** Komisia navrhuje, aby platformy na uverejňovanie videí boli povinné zakročiť proti škodlivému obsahu.

2.12. Komisia preskúma režim **zodpovednosti** online sprostredkovateľov vrátane:

- potreby usmernenia o zodpovednosti pri zavádzaní dobrovoľných opatrení na boj proti nezákonnému obsahu dostupnému online,
- potreby formálnych postupov oznamovania a prijímania opatrení.

2.13. Komisia bude naďalej nabádať ku koordinovanému **samoregulačnému** úsiliu online platforiem v celej EÚ, pokiaľ ide o boj proti nezákonnému obsahu dostupnému online, a pravidelne preskúmavať účinnosť tohto úsilia.

2.14. Online platformy budú nabádané k tomu, aby zakročili proti falošným alebo zavádzajúcim recenziám.

2.15. Komisia zverejní v roku 2017 zásady a usmernenia k interoperabilite v oblasti elektronickej identifikácie.

2.16. Nové návrhy v oblasti **autorských práv**, ktoré Komisia nedávno prijala, sú zamerané na dosiahnutie spravodlivejšieho rozdelenia hodnoty vytváranej online distribúciou obsahu chráneného autorskými právami prostredníctvom online platforiem poskytujúcich prístup k takémuto obsahu.

2.17. Spolu s týmto oznámením bolo predložené **nariadenie o spolupráci v oblasti ochrany spotrebiteľa** zamerané na uľahčenie účinnejšieho presadzovania právnych predpisov EÚ na ochranu spotrebiteľov v cezhraničných situáciách.

2.18. Komisia prepracovala usmernenie k **smernici o nekalých obchodných praktikách**, ktoré sa má prijať spolu s týmto oznámením. V rámci kontroly vhodnosti právnych predpisov EÚ týkajúcich sa spotrebiteľov a marketingu v roku 2017 Komisia ďalej posúdi prípadnú ďalšiu potrebu aktualizácie existujúcich pravidiel v oblasti ochrany spotrebiteľa vo vzťahu k platformám.

2.19. Komisia plánuje vykonať cieleňé zisťovanie faktov o praktikách **medzi podnikmi** (B2B) v prostredí online platforiem a do jari 2017 určí, či sú potrebné ďalšie opatrenia na úrovni EÚ.

2.20. Komisia mieni preskúmať možné prekážky brániace rozvoju jednotného trhu EÚ s údajmi, ktoré môžu vzniknúť z právnej neistoty v súvislosti s vlastníctvom a použiteľnosťou údajov alebo s prístupom k nim. V rámci **iniciatívy „voľného toku údajov“** naplánovanej na koniec roku 2016 chce preskúmať opatrenia na uľahčenie prechodu na iné platformy a prenosnosti údajov.

3. Všeobecné pripomienky

3.1. Ak chce Európa dosiahnuť v nasledujúcich desiatich rokoch vyššiu rast HDP než 1,5 % ročne, bude musieť zohrávať zásadnú úlohu dynamické digitálne hospodárstvo (pozri správu rady pre globálnu agendu Svetového ekonomického fóra o Európe).

3.2. Podniky poskytujúce online platformy patria medzi najhodnotnejšie a najvplyvnejšie na svete a ich úloha v celosvetovom hospodárstve bude aj naďalej rásť.

3.3. Podiel EÚ predstavuje len 4 % z celkovej trhovej kapitalizácie online platforiem ⁽²⁾.

3.4. Asi päťdesiat veľkých európskych prevádzkovateľov elektronickej komunikácie podlieha 28 rozdielnym národným regulačným rámcom, zatiaľ čo šesť veľkých prevádzkovateľov amerického trhu a tri veľké spoločnosti na čínskom trhu sa riadia jednotným regulačným rámcom ⁽³⁾.

3.5. Otázky týkajúce sa online platforiem vytvorili tlak na prijatie opatrení na úrovni členských štátov a spôsobili ešte väčšiu fragmentáciu.

3.6. Harmonizácia zmluvného práva a ochrany spotrebiteľa má z hľadiska udržateľného rozvoja a expanzie online platforiem nesmierny význam.

3.7. EHSV dôrazne požaduje, aby sa kládol veľký dôraz na legislatívne a nelegislatívne iniciatívy, ktoré sa majú predložiť do konca roka 2016 s cieľom vytvoriť plne integrovaný jednotný digitálny trh. V rokoch 2016 a 2017 sa ukáže, či Európa vytvorí digitálny plán na podporu konkurencieschopnosti a rastu, alebo v digitálnej oblasti klesne k priemernosti.

3.8. V oznámení sa uvádza viacero oblastí, v ktorých Komisia vie o existujúcom probléme, avšak jej chýbajú podklady na to, aby sa mohla rozhodnúť, či treba prijať nejaké opatrenia, a ak áno, aké. Ide predovšetkým o otázky spojené so vzťahmi medzi podnikmi (B2B). V dokumente sa navrhuje, aby sa pred prijatím rozhodnutia na jar 2017 tieto otázky počas šiestich mesiacov hlbšie preskúmali.

3.9. Výbor očakáva ďalšiu významnú diskusiu po tom, ako Komisia začiatkom budúceho roka predloží závery svojho výskumu v tejto oblasti.

3.10. Nadmerná či neflexibilná regulácia by oslabil pozitívny prínos online platforiem pre digitálne hospodárstvo EÚ, pričom zmeny v regulácii by sa nemali prijímať na úkor spotrebiteľov a ochrany pracovníkov.

3.11. Rovnaké podmienky pre porovnateľné digitálne služby na jednotnom digitálnom trhu nesmú mať negatívny dosah na daňové príjmy a nesmú uľahčovať ďalšie narušenie základu dane z príjmu právnických osôb tým, že umožnia spoločnostiam platiť dane v jednej jurisdikcii, pričom sa hodnota vytvára v inej jurisdikcii. Daň z príjmov sa musí odvádzať tam, kde sa vykonáva príslušná hospodárska činnosť.

4. Konkrétne pripomienky

4.1. Komisia uvádza, že platformy sú všeobecne známe ako dvojstranné alebo mnohostranné trhy, na ktorých prevádzkovateľ platformy sprostredkúva interakciu medzi používateľmi.

4.2. Komisia však do svojho zoznamu, ktorý zahŕňa sociálne médiá, vyhľadávače, platobné systémy a platformy pre reklamu, nezahrnula podniky poskytujúce tradičné platformy, ktoré v súčasnosti pôsobia v online prostredí, no zaradila doň niektoré digitálne platformy, ktoré nie sú mnohostranné.

⁽²⁾ COM(2016) 288 final.

⁽³⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 1.

4.3. Okrem toho zoznam Komisie nezahŕňa čoraz väčší počet platforiem, v rámci ktorých sa poskytuje práca. V dôsledku toho sa neriešia špecifické problémy týchto platforiem, najmä pokiaľ ide o spravodlivú prácu a dostatočnú sociálnu ochranu. S cieľom zabezpečiť, aby sa neobchádzali práva pracovníkov a pracovné normy, ako aj zaručenie týchto noriem, EHSV požaduje, aby sa prijali legislatívne opatrenia v oblasti zamestnaneckých práv a ochrany pracovníkov online platforiem, najmä tých, ktorí pracujú v rámci nových foriem zamestnávania ⁽⁴⁾. V rámci nich by sa mali osoby pracujúce pre online platformy definovať ako pracovníci, mal by sa stanoviť ich pracovný pomer, malo by sa zaručiť ich právo na rovnaké zaobchádzanie v porovnaní s riadnym zamestnaním a zabezpečiť účinné presadzovanie týchto ustanovení (napríklad AppJobber, Applause, Clickworker, content.de, Crowd Guru, Designenlassen.de, Freelancer, greatcontent, Jovoto, Local Motors, Microworkers, MyLittleJob, Streetspotr, Testbirds, testIO, Textbroker, Twago, Upwork, 99designs).

4.4. Byť prvým na trhu je veľkou výhodou. Platformám, ktoré úspešne využívajú účinky siete, sa ťažko konkuruje a pre podniky sa stávajú nevyhnutnými obchodnými partnermi.

4.5. Platforma na riešenie sporov online by sa mohla využívať na alternatívne riešenie sporov medzi podnikmi, no najprv by sa malo zabezpečiť účinné uplatňovanie online mechanizmu riešenia sporov medzi podnikmi a spotrebiteľmi.

4.6. Strach z obchodných odvetných opatrení zo strany online platforiem môže sťažovateľom, ktorí od nich závisia, zabrániť, aby sa obrátili na orgány na ochranu hospodárskej súťaže. EHSV odporúča prijať nové opatrenia na ochranu sťažovateľov na týchto trhoch.

4.7. Osoby pracujúce na webových stránkach a poskytovatelia internetových služieb, ktorí im poskytujú prístup, často pôsobia mimo Európy alebo skrývajú svoju identitu. Cenným nástrojom pre držiteľov práv môžu byť súdne príkazy proti poskytovateľom internetových služieb s cieľom zablokovať obsah porušujúci právo, ktoré boli pôvodne zacielené na poskytovateľov internetových služieb poskytujúcich hosting stránkam s pirátskym obsahom. Príkazy na zablokovanie webových stránok sa môžu využívať – aj sa využívali – v boji na ochranu značiek a zákazníkov pred predajom falšovaného tovaru online.

4.8. Sila trhu s rizikovým kapitálom v USA v porovnaní s EÚ je pre vznikajúce podniky ďalším stimulom, aby sa presťahovali do USA.

4.9. Na akvizíciu spoločností s nízkym obratom sa v súčasnosti nevzťahuje notifikačná povinnosť, a to ani v prípadoch, keď nadobudnutá spoločnosť disponuje komerčne cennými údajmi alebo má značný trhový potenciál. Súčasný režim kontroly koncentrácií by sa mohol upraviť doplnením limitov stanovených na základe obratu prostredníctvom dodatočných notifikačných povinností stanovených na základe objemu transakcie.

4.10. Orgány na ochranu hospodárskej súťaže by mohli lepšie využívať predbežné opatrenia a lehoty na urýchlenie presadzovania práva na rýchlo sa vyvíjajúcich trhoch.

4.11. Online platformy často žiadajú od používateľov rôzne informácie, ktoré priamo nesúvisia s obsahom platformy, a vyžadujú od nich, aby prijali podmienky, ktoré by za normálnych okolností neprijali, ale musia, ak chcú používať službu danej platformy.

4.12. Osobné údaje sú menou dnešného digitálneho trhu, avšak mnohí používatelia si zrejme neuvedomujú, že svoje osobné údaje vymieňajú za prístup k mnohým tzv. službám zadarmo a že ich údaje môžu byť predané alebo sprístupnené tretím stranám. Navyše – bez ohľadu na všetky existujúce a plánované opatrenia na ochranu spotrebiteľov – sa používanie internetu a zachovanie súkromia z technického hľadiska navzájom vylučuje, pretože vždy existuje možnosť, že vysoko kvalifikovaní špecialisti môžu získať prístup prakticky ku všetkým údajom. Preto je nevyhnutné, aby si tieto hrozby uvedomovali aj občania všetkých vekových kategórií, z ktorých sú najzraniteľnejší tí najmladší a najstarší.

V Bruseli 14. decembra 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 303, 19.8.2016, s. 54.